

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'de son yıllarda artış gösteren intiharlar ve şüpheli ölümler, artık yalnızca adli makamların inceleme konusu olarak değerlendirilemeyecek ölçüde ağır bir toplumsal ve halk sağlığı sorununa dönüşmüştür. Özellikle kadınların ve gençlerin yaşamlarını yitirdiği vakaların yoğunlaşması, yaşam hakkının korunmasına ilişkin kamusal yükümlülüklerin ne ölçüde yerine getirildiğinin sorgulanmasını zorunlu kılmaktadır.

2026 yılının ilk aylarından itibaren Hakkâri'de yaşanan olaylar, toplumda derin kaygı yaratmıştır. Ocak ayında Hakkâri Merkez Biçer Mahallesi, Şemdinli ve Durankaya'da kısa aralıklarla üç ayrı intihar vakası meydana gelmiştir. 18 Şubat 2026 tarihinde Yüksekova Güngör Mahallesi Ak Mercan mevkiinde 23 yaşındaki F.G. başından silahla vurulmuş halde yaşamını yitirmiş olarak tespit edilmiştir. 24 Şubat 2026 tarihinde Üzümcü Köyü Derav Mahallesi'nde 19 yaşındaki H.K. evinin bahçesinde silahla ağır yaralı halde bulunmuş, kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirmiştir. 28 Şubat 2026 tarihinde Çavuşlu Köyü'nde yaşayan beş çocuk annesi 54 yaşındaki bir kadın yaşamını yitirmiştir. 8 Mayıs 2026 tarihinde Hakkâri merkez Berçelan Mahallesi'nde 17 yaşındaki A.Z. yüksekten düşme sonucu yaşamını yitirmiştir. 5 Haziran 2026 tarihinde Yüksekova Yeni Mahalle'de yaşayan 22 yaşındaki Ö.K. tandır evinde yaşamını yitirmiştir. Son olarak 8 Haziran 2026 tarihinde Hakkâri merkez Bağlar Mahallesi AFAD Konutları'nda yaşayan beş çocuk annesi H.Ç. yaşamını yitirmiş, olayın ardından eşi L.Ç.'ye ulaşılammış olması nedeniyle kamuoyunda ciddi soru işaretleri ortaya çıkmıştır. Bu yönüyle söz konusu olay, aydınlatılması gereken şüpheli ölüm vakalarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Söz konusu vakalar, yalnızca bireysel yaşam öyküleri üzerinden açıklanamayacak ortak bir toplumsal zemine işaret etmektedir. Uluslararası halk sağlığı ve sosyal politika literatürü; intiharların, şüpheli ölümlerin ve yaşamdan kopuş süreçlerinin yoksulluk, işsizlik, borçluluk, sosyal dışlanma, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ruh sağlığı hizmetlerine erişim eksikliği, şiddet ve güvencesizlik koşullarıyla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle intiharlar ve şüpheli ölümler yalnızca adli vakalar değil; aynı zamanda sosyal devletin niteliğini, kamusal hizmetlerin erişilebilirliğini ve yaşam hakkının korunma düzeyini gösteren önemli göstergelerdir. Hakkâri'de özellikle son yıllarda derinleşen ekonomik kriz, yaygın işsizlik, gençlerin geleceksizlik duygusu, göçün yarattığı toplumsal tahribat, kadınların ekonomik bağımlılık ilişkileri içerisinde sıkışması ve sosyal hizmet mekanizmalarının yetersizliği yaşamı giderek daha kırılgan hale getirmektedir.

Gençler açısından eğitim ile gelecek arasındaki bağ zayıflamakta, emek ile yaşam arasında kurulan ilişki aşınmakta; kadınlar açısından ise ekonomik bağımlılık, görünmeyen emek, çok yönlü şiddet ve sosyal güvencesizlik yaşam alanlarını daraltmaktadır.

Yaşam hakkının korunmasına ilişkin devlet yükümlülüğü yalnızca ölüm gerçekleştikten sonra soruşturma yürütmekten ibaret değildir. Devlet aynı zamanda ölümleri önleyici sosyal, ekonomik ve psikolojik destek mekanizmalarını kurmak, risk gruplarını tespit etmek, koruyucu politikalar geliştirmek ve yaşamı mümkün kılan koşulları güçlendirmekle yükümlüdür. Buna karşın Hakkâri'de giderek ağırlaşan tabloya rağmen bütünlüklü bir intihar önleme stratejisinin bulunmaması, ruh sağlığı hizmetlerinin yetersizliği, kadınlara ve gençlere yönelik koruyucu sosyal politikaların güçlendirilmemesi ve şüpheli ölümlerde kamuoyunu tatmin edecek düzeyde şeffaflık sağlanamaması ciddi bir kamusal sorumluluk sorunu yaratmaktadır.

Özellikle kadınların yaşamlarını yitirdiği olayların önemli bir bölümünün "şüpheli ölüm", "yüksekten düşme" veya "intihar" kategorileri altında kayda geçirilmesi, etkin soruşturma yükümlülüğü bakımından ayrı bir tartışma alanı oluşturmaktadır. Delillerin toplanması, soruşturmanın yürütülmesi, ölüm nedenlerinin açıklığa kavuşturulması ve kamuoyunun bilgilendirilmesi konularında ortaya çıkan eksiklikler cezasızlık algısını güçlendirmekte, adalet duygusunu zedelemektedir. Bugün Hakkâri'de ortaya çıkan tablo, yalnızca ölüm istatistiklerinden ibaret değildir. Bu durum, iktidarın yeterli önleyici tedbirleri geliştirmemesi, ilgili bakanlıkların etkin ve koordineli bir müdahale kapasitesi ortaya koymaması ve TBMM'nin denetim ve politika üretimi işlevini yeterince işletmemesi nedeniyle derinleşen çok boyutlu bir kriz alanına işaret etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Hakkâri'de 2026 yılı boyunca her ay sistematik bir biçimde tekrar eden intihar ve şüpheli ölüm vakaları, merkezi yönetim tarafından neden bir "ulusal yaşam hakkı krizi" olarak tanımlanmamaktadır?
2. Kurumlar arası veri paylaşım ağının, bu vakaları bir "erken uyarı sistemine" dönüştürememesi; devletin veri toplama kapasitesinin yetersizliğinden mi, yoksa elde edilen verilerin politik bir tercih olarak işlenmemesinden mi kaynaklanmaktadır?
3. Şüpheli ölüm ve intihar verilerinin tek bir risk modelinde birleştirilmemesi, ölümlerin ardındaki yapısal nedenlerin (yoksulluk, güvencesizlik, şiddet) görünmez kılınması amacını mı taşımaktadır?
4. Hakkâri'de derinleşen ekonomik kriz, yaygın işsizlik ve toplumsal tahribat ile artan yaşam kayıpları arasındaki doğrusal ilişki, neden Kalkınma Planları ve Stratejik Belgeler'e bir müdahale alanı olarak dahil edilmemiştir?
5. Her ay yeni bir ölüm haberinin gelmesine rağmen, Hakkâri özelinde neden hâlâ disiplinler arası bir "Acil Yaşam Hakkı Müdahale Planı" devreye sokulmamıştır?
6. Hakkâri için bir "yaşam hakkı risk haritası" oluşturulmamasının teknik, bütçesel veya siyasi gerekçesi nedir?

7. "Veri temelli yönetim" iddiası taşıyan hükümetin, Hakkâri'deki ölüm örüntüleri karşısında politika üretiminin "sıfır önleyicilik" düzeyinde kalmasını nasıl açıklamaktasınız?
8. İlgili bakanlıklar (İçişleri, Sağlık, Aile) arasındaki koordinasyon kopukluğunun yarattığı kamusal boşluğun siyasi sorumluluğu kimdedir?
9. Bölgede yaşam hakkının korunmasına yönelik "önleyici devlet kapasitesinin" geliştirilmemesi, bölge halkına yönelik bir "sosyal dışlanma" politikasının sonucu mudur?
10. Bu ağır tablonun bağımsız heyetler ve sivil toplum kuruluşları tarafından izlenmesini sağlayacak şeffaf bir "Yaşam Hakkı İzleme Mekanizması" kurmayı planlıyor musunuz?